

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო
განკარგულება №
---აპრილი 2025 წელი

ქალაქ თბილისში, სამგორის რაიონში, ე.წ. ვარკეთილის ცენტრალური
პარკისთვის უზბეკი პოეტის, მოაზროვნის და სახელმწიფო მოღვაწის ალიშერ
ნავოის სახელის მინიჭების შესახებ

საქართველოს ორგანული კანონის - “ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი” 68-ე მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის, „მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მდებარე გეოგრაფიული ობიექტების სახელდების წესის დამტკიცების შესახებ“, საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 1 ივნისის №239 დადგენილებისა და „ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მდებარე გეოგრაფიული ობიექტების სახელდების წესის დამტკიცების შესახებ“, ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2015 წლის 16 ივნისის №14-59 დადგენილების თანახმად, ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულომ დაადგინა:

1. სამგორის რაიონში, ე.წ. ვარკეთილის ცენტრალურ პარკს მიენიჭოს უზბეკი პოეტის, მოაზროვნის და სახელმწიფო მოღვაწის ალიშერ ნავოის სახელი, თანდართული რუკის თანახმად.

2. ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიამ, ოთხი თვის ვადაში, უზრუნველყოს ამ განკარგულების შესასრულებლად საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

3. განკარგულება, ერთი თვის ვადაში, შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (მისამართი: ქ. თბილისი, დავით აღმაშენებლის ხეივანი, №64), კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

საკრებულოს თავმჯდომარე

გიორგი ტყემალაძე

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია
კულტურის, განათლების,
სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა
საქალაქო სამსახური

წერილის ნომერი: 19-0124040504
თარიღი: 09/02/2024

ადრესატი: ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო
მისამართი: თავისუფლების მოედანი N2

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს
სახელდებისა და სიმბოლიკის კომისიის თავმჯდომარეს
ქალბატონ ნინო ვარდოსანიძეს

ქალბატონო ნინო,

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის კულტურის, განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა საქალაქო სამსახურში შემოსულია საგარეო საქმეთა სამინისტროს აზიისა და ოკეანეთის ქვეყნების დეპარტამენტის დირექტორის ალექსანდრე ნალბანდოვის წერილი (N04-01240293138-01, 29.01.05.2024წ), რომელიც ქ.თბილისში, ცენტრალური ქუჩისთვის უზბეკი პოეტისა და საზოგადო მოღვაწის, ალიშერ ნავოის სახელის მინიჭების საკითხს ეხება.

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-80 მუხლის შესაბამისად, გიგზავნით აღნიშნულ წერილს შემდგომი რეაგირებისათვის.

დანართი: 6 გვერდი.

პატივისცემით,

ირაკლი გვილაგა

პირველადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელი
(საქალაქო სამსახურის უფროსი)

გამოყენებულია კვალიფიციური
ელექტრონული ხელმოწერა/
ელექტრონული შტამპი

საქართველო

2717-01-2-202401291216

საგარეო საქმეთა სამინისტრო

№ 01/2717

29/01/2024

ქ.თბილისის მერია

ქ.თბილისის საკრებულო

გაცნობებთ, რომ 2023 წლის 5 დეკემბერს, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროში გაიმართა საქართველოსა და უზბეკეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროებს შორის რიგით მე-10-ე პოლიტიკური კონსულტაციები მინისტრის მოადგილეების დონეზე. შეხვედრაზე განხილულ სხვა საკითხებთან ერთად, უზბეკეთის მხარემ ქართულ მხარეს მომართა თხოვნით, განიხილოს ქ. თბილისში ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩისთვის გამოჩენილი უზბეკი პოეტის, მოაზროვნის და სახელმწიფო მოღვაწის **ალიშერ ნავოის** სახელის მინიჭების შესაძლებლობა. აღნიშნულის შესახებ, უზბეკურმა მხარემ, ასევე, ოფიციალური ნოტიო მოგვმართა მ.წ. 16 იანვარს (*წერილს თან ერთვის ნოტა და ინფორმაცია ალიშერ ნავოის შესახებ*).

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, გაცნობებთ შემდეგს:

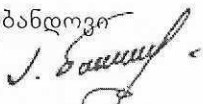
- ქ. თბილისსა და ქ. ტაშკენტს შორის ხელმოწერილია მემორანდუმი თანამშრომლობის შესახებ (19.07.2022), რომელიც ეკონომიკის, ვაჭრობის, ტრანსპორტის, განათლების, მეცნიერების, კულტურის, გარემოს დაცვის, სპორტისა და ტურიზმის სფეროებში თანამშრომლობას ითვალისწინებს;
- ქ. ტაშკენტის ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩა ატარებს **შოთა რუსთაველის** სახელს, სადაც, ასევე, მდებარეობს შოთა რუსთაველის სახელობის სკვერი და ძეგლი. (აღსანიშნავია, რომ რეკონსტრუირებული სკვერის გახსნაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ბ-ნმა ირაკლი ლარიბაშვილმა და ქ.თბილისის მერმა ბ-ნმა კახა კალაძემ, უზბეკეთში საქართველოს პრემიერ-მინისტრის ოფიციალური ვიზიტის ფარგლებში 19.07.2022)
- მიმდინარე წელს, აღინიშნება საქართველოსა და უზბეკეთის რესპუბლიკას შორის დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარების 30-ე წლისთავი (19.08.2024), რასთან დაკავშირებითაც, იგეგმება უზბეკეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის ოფიციალური ვიზიტი საქართველოში და სხვადასხვა ღონისძიების ჩატარება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ნაცვალგების პრინციპის საფუძველზე მიზანშეწონილი იქნებოდა ქ. თბილისში რომელიმე, სასურველია ცენტრალური ქუჩისთვის ალიშერ ნავოის სახელის მინიჭება.

გთხოვთ, გვაცნობოთ თქვენი პოზიცია უზბეკური მხარის წინადადებასთან დაკავშირებით.

დანართი: 4 გვ.

პატივისცემით,
ალექსანდრე ნალბანდოვი

დეპარტამენტის დირექტორი
აზიისა და ოკეანეთის ქვეყნების დეპარტამენტი

Алишер Навои

Алишер Навои (1441-1501) - великий поэт и мыслитель, государственный деятель. Полное его имя Низамиддин Мир Алишер. Писал стихи под псевдонимами Навои как в произведениях на чагатайском языке (староузбекском языке), так и на фарси (в персидских произведениях). Является самой крупной фигурой узбекской литературы, которая на Западе известна как чагатайская литература. Да и в литературе всех тюркских народов нет фигуры крупнее его.

Навои с детства дружил с будущим правителем Хорасана (Трансоксания) Хусайн Байкара (1469-1506). С 10-12 лет стал сочинять стихи. По сведениям современника Навои историка Хандамира (1473(76) -1534), известный узбекский поэт Лутфи (1369-1465) в свои пожилые годы встречается с Навои-ребенком и высоко оценивает его поэтический талант.

В течение своей жизни Навои посещает различные страны мусульманского Востока, встречается с именитыми личностями своей эпохи. Развивает свое поэтическое мастерство. В 1464-65 годах поклонники творчества Навои готовят первый его сборник стихов (диван). Данный факт показывает, что к этому времени Навои уже стал знаменитым как поэт. До 1469 года — во время внутренних междоусобиц тимуридов — Навои был вынужден жить далеко от своего родного города — Герата.

В 1469 темурид Хусайн Байкара захватывает Герат и становится правителем Хорасана. С этого времени начинается новый этап в жизни Навои. Он активно участвует в политической жизни страны. В этом же году правитель Хорасана назначает Навои на должность хранителя печати государства (мухрдар), в 1472 году - вазиром. Он в своей должности оказывает большую помощь культурной и научной интеллигенции страны. Становится хозяином большого имущества.

В 1480-годы за свой счет в Герате и в других регионах страны строит несколько мадрессе, 40 рабатов (остановка для путников) 17 мечетей, 10 суфийских приютов (ханаках), 9 бань, 9 мостов... И многое другое для всеобщего пользования. Но такая деятельность Навои во благо народа не нравится окружению правителя и путём интриг им удаётся испортить отношение Навои и Хусайна Байкара.

Последний освобождает Навои от занимаемой должности и отправляет в 1487 году в город Астрабад в качестве его главы. Здесь он остается в течение двух лет и только после окончания данного срока Х. Байкара разрешает ему вернуться в Герат и предлагает ему занять должность в правительстве. Но Навои отказывается. Несмотря на отказ Х. Байкара дает ему должность приближенного султана-правителя («мукарраби хазрати султани»). На этой должности Навои имел право участвовать в решении всех государственных дел.

С этого времени начинается новая эпоха в жизни поэта, он больше занимается творчеством. Основная часть его произведений создана в течение этого периода. Навои жил и творил в последние годы правления тимуридов (1370-1506). Поэтому в его произведениях силен общественный дух, насущные проблемы эпохи. В 1490-1501 годы Навои создал самые лирические, общественно-философские и научные произведения.

Творчество Алишера Навои велико. Объем шести его поэм составляют около 60 000 строк (мисра). В 1483-85 годы Навои создал произведение «Хамса» («Пятерица»), состоящий из поэм: «Хайрат ал-абрар» («Смятение праведных»), «Фархад ва Ширин» («Фархад и Ширин»), «Лайли ва Мажнун», «Сабъаи сайяр» («Семь планет»), «Садди Искандари» («Стена Искандара»). Они были созданы на основе традиции хамса — создания пятерицы (пяти поэм).

«Хамса» Навои является первым произведением в данном жанре, созданное на тюркском языке. Он доказывает, что и на тюркском языке можно создать такое объемное произведение. И в действительности, Навои стремится доказать, что и на чагатайском (староузбекском) языке можно создать произведение, которое может стоять на одном уровне с произведением из персидско-таджикской литературы. И он вполне доказывает это через свою пятерицу.

Навои пробует силы почти во всех распространенных жанрах литературы мусульманского Востока и показывает, что он имеет свой голос, стиль. В литературе Востока были созданы более 120 поэм на тему «Лайли и Мажнун». Навои тоже создает поэму на эту тему со своим подходом. В поэме описывается любовь между Лайли и Мажнун. Навои через описания этого стремится выразить и интерпретировать человеческую и суфийскую любовь. Свои суфийские взгляды Навои выражает еще в поэмах «Фархад и Ширин», «Хайрат ал-абрар». Суфийская тематика в его поэмах поднимается на общеполитический уровень.

Одновременно в данных поэмах на повестку дня ставятся злободневные мирские проблемы через гуманистические взгляды поэта. В двух других поэмах из «Хамса» Навои – «Сабъаи сайяр» и «Садди Искандари» на первое место выходит проблемы, связанные с правителем (см.: Каюмов А. Садди Искуандарий. Ташкент, 1980 на узбекском языке).

Как известно, Навои был близок ко двору тимуридов и имел возможность как-то повлиять на правителя и друга Хусайн Байкару. И поэтому в упомянутых поэмах Навои выразил идеи, адресованные Х. Байкаре: непостоянность мира и царского трона; обязанности правителя в отношении к своему народу... В традиции хамсаписания «Хамса» Алишер Навои отличается своим общественным и политическим характером, оригинальностью. Абд ар-Рахман Джами (1414-1492) прочитав «Хамса» Навои оценил его очень высоко.

По своему общественному и художественному значению «Хамса» Навои имел большое место в Средней Азии. Её много переписывали. В настоящее время мы имеем много списков «Хамса» или отдельных поэм из неё. Только в фондах Института востоковедения им. Абу Райхана Бируни хранятся 166 рукописей, переписанных в XV-XIX веках, и имеющие или все пять, или некоторые поэмы из пятерицы. Из них 84 списков имеют все пять поэм. Распространение и количество списков «Хамса» Навои показывает, что она имела особое место в интеллектуальной жизни Средней Азии.

В течении всей жизни Навои создал огромное количество лирических произведений. Он в 1498 году окончил составление сборника всех его стихов, и создал четыре дивана-сборника под названием «Хазаин ал-маони» («Сокровищница мыслей»). Все стихи из данного сборника имеют объем более 50 000 строк. При этом Навои написал стихи в 16 жанрах из существующих 21 жанров литературы мусульманского Востока.

Навои собрал свои стихи, написанные на персидском языке, под названием «Дивани Фани». Он хотел соревноваться и с персидскими поэтами. Если посчитать только количество стихов, написанных в жанре газал из вышеупомянутых сборников, то их объем составляет 3150 единиц. Можно утверждать, что Навои лидирует хотя бы, количеством созданных им стихов. Кроме того, Навои собрал свои касиды на персидском языке и создал два сборника: «Ситтаи зарурия» («Шесть необходимостей») и «Фусули арбаа» («Четыре сезона года»).

Алишер Навои через свою поэзию поднял узбекскую (чагатайскую) литературу на новый уровень. Его лирика по обширности тематики и разнообразию жанров намного превосходит узбекскую литературу до него. Он и в лирике, как и в поэмах, выразил актуальные мирские и духовные, суфийские вопросы. Были также

опубликованы религиозные произведения Навои: «Арбаин» («Сорок четверостиший»), «Мунаджат» («Мольба к Богу»).

Был опубликован более полный текст суфийского прозаического произведения «Насаим ал-мухаббат» («Дуновения любви»), где даются сведения о 750 суфийских шейхах. Навои создал и научные произведения. К их числу можно отнести произведения о сопоставлении персидских и тюркских языков «Мухакмат ал-лугатайн» («Спор двух языков», 1499); по литературоведению - «Маджалис ал-нафаис» («Собрание утонченных»), по теории аруза (размер стихосложения) — «Мезан ал-авзан» («Весы размеров»), по теории жанра муамма — (шарада) «Муфрадат».

Кроме этого, он создал трактаты на историческую тематику «Тарихи мулуки Аджам» («История иранских царей»), «Тарихи анбия ва хукама» («История пророков и мудрецов»). Собрал свои художественные письма в сборник «Муншаат». Его мемуаристика: жизнеописание Абд Ар-Рахмана Джами - «Хамсат ал-мутахаййирин» («Пятерица смятенных», 1494), «Халати Саййид Хасан Ардашер» («Жизнеописание Саййид Хасан Ардашера»), «Халати Пахлаван Мухаммад» («Жизнеописание Пахлаван Мухаммада»).

Самым последним произведением Навои является «Махбуб ал-кулуб» (1500). В нем выражены его самые последние взгляды на общество и политику.

Всю свою жизнь Алишер Навои комбинировал литературные деяния с политическими. Будучи человеком высокого положения, он внес значительный вклад в усовершенствование социально-экономической жизни страны; покровительство науки, искусства, и литературы; всегда пытался установить мир и гармонию.

Как видим, наследие Навои по тематике и по жанру разнообразно. Его произведения с XV и по сей день служат развитию узбекской литературы. Веками его произведения являлись объектом подражания и воодушевления.

EMBASSY
of the Republic of Uzbekistan
in the Republic of Azerbaijan

№ 05/7-96

Посольство Республики Узбекистан в Грузии с резиденцией в Баку свидетельствует свое уважение Министерству иностранных дел Грузии и имеет честь сообщить о следующем.

В соответствии с договоренностью, достигнутой в ходе политических консультаций между Республикой Узбекистан и Грузией, состоявшихся 5 декабря 2023 года в г.Тбилиси на уровне заместителей министров иностранных дел двух стран, узбекская Сторона предлагает присвоить одной из центральных улиц города Тбилиси имя великого узбекского поэта, мыслителя и государственного деятеля Алишера Навои (Alisher Navoi).

Посольство Республики Узбекистан в Грузии с резиденцией в Баку пользуется случаем, чтобы возобновить Министерству иностранных дел Грузии уверения в своем весьма высоком уважении.

г.Баку, 16 января 2024 года

МИНИСТЕРСТВО
ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ ГРУЗИИ
г.ТБИЛИСИ

ალიშერი ნავოი

(ნიზამადდინ მირ ალიშერი)

(1441 -1501) —

აღმოსავლური პოეტი, სუფიური თემატიკის ფილოსოფოსი, თემურიდის ხორასანის სახელმწიფო მოღვაწე, მხატვარი. იგი წერდა ორ ენაზე, სპარსულად მას ჰქონდა ფსევდონიმი ფანი, ხოლო ძველუზბეკურ ენაზე მას ერქვა ნავოი. ის ჩაგატაიური ლიტერატურის ყველაზე გამოჩენილი წარმომადგენელი იყო.

ალიშერის მამა, გიიათ ალ-დინ კიჩკინა, მსახურობდა მაღალჩინოსნად ხორასანში , თემურიდის მმართველის შაჰ რუხის სასახლეში, დედამისი კი სასახლეში მთავრის აღმზრდელად მსახურობდა. როდესაც გიათ ალ-დინ კიჩკინა გარდაიცვალა, ალიშერი ახალგაზრდა იყო. ხორასანის მმართველმა, აბულ-კასიმ ბაბურ მირზამ, მიიღო მეურვეობა ახალგაზრდაზე.

ნავაის ყველაზე ცნობილი ლექსები გვხვდება მის ოთხ პოეზიის კრებულში, რომლებიც დაახლოებით 50000 ლექსისგან შედგება. ნაწარმოების თითოეული ნაწილი შეესაბამება ადამიანის ცხოვრების სხვადასხვა პერიოდს. თავად ნავაი, ძირითადად, ჩაგატაის ენაზე წერდა და 30 წლის განმავლობაში 30 ნაწარმოები შექმნა. ამის გამო ამ პერიოდში ჩაგატაი გახდა პრესტიჟული და პატივსაცემი ლიტერატურული ენა. ნავაი ასევე წერდა სპარსულ ენაზე ფანის სახელით და, უფრო იშვიათად არაბულად .

ალიშერი იყო სულთან ჰუსეინ ბაიქარას სკოლელი, რომელიც მოგვიანებით ხორასანის სულთანი გახდა. ალიშერის ოჯახი 1447 წელს იძულებული გახდა გაქცეულიყო ჰერატში, მას შემდეგ რაც შაჰ რუხის გარდაცვალებამ არასტაბილური პოლიტიკური სიტუაცია შექმნა. მისი ოჯახი 1450-იან წლებში წესრიგის აღდგენის შემდეგ დაბრუნდა ხორასანში. 1456 წელს ალიშერი და ბაიქარა აბულ-კასიმ ბაბურ მირზასთან ერთად მაშჰადში წავიდნენ. მომდევნო წელს აბულ-კასიმი მოკვდა და ალიშერი და ბაიქარა დაშორდნენ. სანამ ბაიქარა ცდილობდა პოლიტიკური ძალაუფლების დამყარებას, ალიშერი სწავლობდა მაშჰადში, ჰერატში და სამარყანდში.

1469 წელს აბუ საიდ მირზას გარდაცვალების შემდეგ, ჰუსეინ ბაიქარამ ძალაუფლება ხელში ჩაიგდო ჰერატში. ალიშერმა დატოვა სამარყანდი. მან სამსახური დაიწყო ჰუსეინის საჯარო მმართველად და მრჩევლად. ის ასევე იყო მშენებელი, რომელმაც დააარსა და აღადგინა დაახლოებით 370 მეჩეთი, მედრესე, ბიბლიოთეკა, საავადმყოფო, ქარვასლა და სხვა საგანმანათლებლო, რელიგიური და საქველმოქმედო დაწესებულება ხორასანში. ჰერატში მას ებარა 40 ქარვასლა, 17 მეჩეთი, 10 სასახლე, ცხრა აბანო, ცხრა ხიდი და 20 აუზი.

ალიშერის ნაგებობებს შორის იყო მე-13 საუკუნის მისტიური პოეტის, ფარიდ ალ-დინ ატარის მავზოლეუმი ნიშაპურში და ხალასიას მედრესე ჰერატში. ის იყო ჰერატის არქიტექტურის ერთ-ერთი ინსტრუმენტული კონტრიბუტორი, რომელიც გახდა, რენე გრუსეს სიტყვებით, „ფლორენცია, რომელსაც სამართლიანად ეწოდა ტიმურიდების რენესანსი“. უფრო მეტიც, ის იყო მეცნიერებისა და ხელოვნებისა და წერილების შემგროვებელი, კოლექციონერი. მუსიკოსი, კომპოზიტორი, კალიგრაფი, მხატვარი და მოქანდაკე.

ალიშერის ფინანსურად მხარდაჭერილ მრავალ გამორჩეულ ფიგურას შორის არიან ისტორიკოსები მირხვანდი, ხვანდამირი და დალათშაჰ სამარყანდი. პოეტები ჯამი, ასაფი ჰარავი და მუსიკოსები შეიხ ნაი და ჰუსეინ უდი.

1472 წელს ალიშერი დაინიშნა დივან - ი ალაას (უზენაესი საბჭოს) ამირად, რამაც საბოლოოდ ის კონფლიქტში შევიდა ძლიერ სპარსელ ბიუროკრატ მაჯდ ალ-დინ მუჰამედ ხვაფისტან, ამ უკანასკნელის ცენტრალიზებული რეფორმების გამო. ალიშერი დარჩა ბაიქარას სამსახურში სიკვდილამდე 1501 წლის 3 იანვარს. ის დაკრძალეს ჰერატში.

ალიშერ ნავაი ეწეოდა ასკეტურ ცხოვრების წესს, არასდროს არ დაქორწინებულა, არ ჰყოლია შვილები.